

Ammattiin opiskelevan lukudiplomi

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu 2023

Mikä lukudiplomi on?

Ammattiin opiskelevan lukudiplomin voi suorittaa lukemalla kirjallisuutta ja tekemällä luettuihin kirjoihin liittyvät tehtävät. Tehtävissä pitää arvioida ja analysoida luettuja kirjoja sekä tehdä luovia kirjoitustehtäviä luettuihin kirjoihin liittyen.

Lukudiplomin tavoitteena on kannustaa etsimään ja löytämään kiinnostavaa luettavaa sekä nauttimaan kirjallisuudesta sen monissa muodoissa.

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedun opiskelijat voivat lukudiplomin tehtävien avulla suorittaa 3 osaamispistettä viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alueen valinnaisia opintoja.

Lukudiplomi myönnetään digitaalisena osaamismerkkinä. Suoritukseen kuuluvat tehtävät on jaettu kolmelle vaativuustasolle, joista voit valita itsellesi sopivan. Kun suoritukseksi on valmis, voit hakea osaamismerkkiä Open Badge Factory -palvelusta:

- [Tutustu pronssiseen Lukudiplomi-osaamismerkkiin.](#)
- [Tutustu hopeiseen Lukudiplomi-osaamismerkkiin.](#)
- [Tutustu kultaiseen Lukudiplomi-osaamismerkkiin.](#)

Näin suoritat lukudiplomin

Ammattiin opiskelevan lukudiplomissa on kolme vaativuustasoa: pronssi, hopea ja kulta. Vaativuustasojen perustana ovat ammatillisten perustutkintojen valtakunnallisten tutkinnon perusteiden osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.

Luettavien kirjojen sekä niihin liittyvien tehtävien määrä sekä tehtävien vaativuus ja laajuus vaihtelevat lukudiplomin kolmella vaativuustasolla.

Pronssitason lukudiplomi:

- Lue viisi kirjaa (yksi kirja alakohtaiselta kirjalistalta).
- Tee analyysitehtävät (5), ammatillinen tehtävä (1) ja luovat tehtävät (2).

Hopeatason lukudiplomi:

- Lue seitsemän kirjaa (yksi kirja alakohtaiselta kirjalistalta).
- Tee analyysitehtävät (7), ammatillinen tehtävä (1) ja luovat tehtävät (4)

Kultatason lukudiplomi:

- Lue yhdeksän kirjaa (kaksi kirjaa alakohtaiselta kirjalistalta).

- Tee analyysitehtävät (9), ammatilliset tehtävät (2) ja luovat tehtävät (5).

Lukudiplomin kirjalistat

Ammattiin opiskelevan lukudiplomia varten on koottu kirjalistoja aiheen ja tyylin perusteella. Voit selata listoja [eepos.finna.fi](https://www.eepos.fi)-palvelussa:

- Hyvinvointi, terveys, kasvatusta ja kauneus
- Tekniikka ja logistiikka
- Ruoka ja matkailu
- Kauppa
- Maa- ja metsätalous

Muut kirjalistat

- Eri kulttuurit, maantiede, matkat
- Eläimet, luonto, ympäristö
- Historia ja sota
- Urheilu ja pelit
- Elämäkerrat ja selviytymistarinat
- Tunteet ja elämäntaito
- Kotimainen nykykirjallisuus
- Pohjalaisia kirjailijoita
- Kokeilevaa kirjallisuutta ja erikoisia tarinoita
- Scifi-, fantasia- ja kauhukirjallisuus
- True crime
- Jännitys- ja rikoskirjallisuus
- Klassikot
- Novellit
- Runot
- Sarjakuvat
- Mangat
- Finlandia-voittajat
- Kirjoja, joista on peli, elokuva tai tv-sarja
- Taide ja musiikki

Pronssitason lukudiplomitehtävät

Analyysitehtävä: esitle lukemasi kirja

Tee analyysitehtävä jokaisesta lukemastasi kirjasta. Kirjoita lyhyt teksti, jossa kerrot kirjasta nämä asiat:

Kaunokirjallisuus

Kaunokirjallisuudeksi kutsutaan kaikkea fiktiivistä eli sepitettyä ja kuvitteellista kirjallisuutta, esimerkiksi romaaneja, novelleja, näytelmiä ja runoja. Kaunokirjallisuus on taiteen ja myös viihteen muoto.

Kirjoita

- kirjan nimi ja ilmestymisajankohta
- kirjailijan esittely lyhyesti
- kirjan aiheen kuvaus (eli mistä kirja kertoo)
- kirjan tärkeimpien henkilöiden esittely
- mielipiteesi kirjasta: mitä pidit lukemastasi

Tietokirjallisuus

Tietokirjallisuus perustuu tosiasioihin, todellisiin tapahtumiin ja usein myös tutkittuun tietoon. Tietokirjallisuus voidaan jakaa seitsemään luokkaan: yleinen tietokirjallisuus, lasten ja nuorten tietokirjallisuus tutkimusteokset, hakuteokset, oppaat ja mielipidekirjallisuus.

[Tutustu tietokirjallisuuden lajeihin tämän linkin kautta: tietokirjallisuuden lajit](#)

Kirjoita:

- kirjan nimi ja ilmestymisajankohta
- kirjailijan esittely lyhyesti
- kirjan aiheen kuvaus (eli mistä kirja kertoo)
- lyhyt tiivistelmä kirjan asiasisällöstä
- mielipiteesi kirjasta: mitä pidit lukemastasi

Luovat pronssitason tehtävät

Valitse kaksi tehtävää.

- Keksi, mitä kirjan päähenkilölle kuuluu kymmenen vuoden kuluttua. Kuvaile, mistä asioista hän on luopunut ja mitä uutta hänen elämässään on tapahtunut.
- Kenestä kirjan henkilöstä pidit eniten? Entä kenestä kirjan henkilöstä et pitänyt tai pidit vähiten? Perustele vastauksesi.
- Kirjoita uutinen jostain kirjan tapahtumasta tai asiasta. Kirjoita uutistyyliin ja kirjakielellä. Muista uutisen rakenne (= tärkein asia ensin, taustat sitten) ja uutiskysymykset (mitä, missä, milloin, kuka, mitkä syyt ja seuraukset). Otsikoi iskevästi.
- Kirjoita lukemallesi kirjalle jatko, jossa kerrot, mitä henkilöille myöhemmin tapahtuu.
- Valitse joku kirjan henkilöistä ja kirjoita hänelle kirje. Kommentoi asioita, joita tiedät hänelle tapahtuneen. Voit neuvoa, lohduttaa, kysyä, ihmetellä, kannustaa tai arvioida. Kirjoita myös toinen kirje, jossa kirjan henkilö vastaa kirjeeseesi.
- Tee lukemastasi kirjasta digirunoja.
- Vertaile teoksen henkilöitä, tapahtumia ja tapahtumapaikkoja nykyajan Suomeen. Mikä olisi toisin, mikä voisi olla samanlaista?
- Vertaile kirjaa ja siihen pohjautuvaa elokuvaa. Poimi kohtia, joissa elokuvan käsikirjoitus seuraa tarkasti kirjaa ja joissa se poikkeaa kirjan tarinasta. Mitä on jätetty pois kokonaan? Ota kantaa elokuvakäsikirjoittajan ratkaisuihin. Vastasiko elokuva omaa mielikuvaasi tarinasta? Kumpaa pidit parempana ja miksi? Kirjoita yhtenäinen teksti.
- Kirjoita runo tai laulun sanat lukemastasi teoksesta.
- Tarkastele kirjan henkilöiden elämää lähemmin. Mitkä henkilön elämään liittyvät asiat mietityttävät sinua? Yksinäisyys, kiusaaminen, valehtelu, itsetuhoisuus, kateus, salaisuudet, sairaudet, hyväuskoisuus? Listaa kymmenen ongelmaa ja mieti, mitä henkilön tulisi sinun mielestäsi tehdä.
- Mikäli kirjasi on selkeä klassikko tai myyntimenestys, voit tehdä tämän tehtävän. Pohdi, mikä tekee kyseisestä kirjasta tai kirjasarjasta ilmiön. Pyri löytämään useita erilaisia syitä.

- Jos et tunne kirjailijaa tai hänen tuotantoaan lainkaan, voit tehdä tämän tehtävän. Kuvittele ja kuvaile, millainen kirjan kirjoittaja mielestäsi voisi olla ihmisenä. Paneudu kuvittelemaan, millaisen elämän hän on elänyt, mitä opiskellut, tehnyt työkseen ja milloin tai miksi hän on innostunut kirjoittamisesta. Etsi sen jälkeen itsellesi kyseiset tiedot esim. internetistä tai kirjalähteistä ja vertaile mikä on mielikuvasi ja todellisuuden suhde.
- Löysitkö kirjan sivuilta sielunsiskon tai -veljen? Pohdi mikä kirjan henkilössä saa sinut tuntemaan näin. Mitä yhteistä teillä on?
- Jos kirjasi on dekkari, voit tehdä tämän tehtävän. Etsi tarinasta ainakin kolme johtolankaa (johtolangat voivat olla oikeita tai vääriä), joiden perusteella lukijan toivotaan pääsevän rikollisen jäljille tai muuten vain seuraavan niitä. kerro myös, olivatko tapahtumat johtolankojen ympärillä uskottavia.
- Tee kollaasi kirjan maailmasta. Voit käyttää valintasi mukaan erilaisia materiaaleja: lehtiä, liimaa, luonnonmateriaaleja, kirjaimia, kuvia, otsikoita, tekstinpätkiä, maaleja, värejä, symboleja jne. Vain oma luovuutesi on rajana. Etsi aineistoa kirjan tarinan hengessä ja rakenna yleinen kirjan miljöö näkyviin.
- Löydätkö tietoa siitä, miten innostus kirjoittamiseen syttyi tai miten kirjailijan kirjat syntyvät.
- Vertaa itseäsi johonkin kirjan sivuhenkilöön. Mitä eroja ja samanlaisuuksia teissä on?
- Oliko kirjan päähenkilö pulassa tai kohtasiko hän suuria ongelmia? Kuvittele olevasi päähenkilö ja kirjoita viesti hänen nimissään itsellesi. Mieti, mitä hän voisi kirjoittaa sinulle. Voit esimerkiksi auttaa häntä ratkaisemaan jonkin asian kirjassa.
- Vertaile lukemaasi kirjaa saman nimiseen elokuvaan, tv-ohjelmaan tai sävelmään. Löydätkö yhtäläisyyksiä? Perustelee valintasi.
- Kirjoita päähenkilön päiväkirjaa yhdeltä päivältä. Kirjoita tämän jälkeen kahden sivuhenkilön päiväkirjaa samoilta päiviltä.
- Kirjoita kirjalle uusi alku- ja loppuratkaisu.
- Kirjoita kirje kirjailijalle ja pyydä häntä muuttamaan jokin kirjan kohta. Perustelee tarkoin, miksi haluat kirjailijan muuttavan kyseisen kohdan. Muista kunnioittava ja kohtelias lähestymistapa.
- Mitä samaa on kirjan tapahtumissa ja omassa elämässäsi? Entä onko sinussa itsessäsi ja kirjan päähenkilössä samankaltaisuuksia? Voisitko toimia itse kuten

kirjan päähenkilö?

- Arvioi kirjan hyviä ja huonoja puolia. Mieti, kenelle kirjaa voisit suositella. Kirjoita suosituskirje valitsemallesi henkilölle.

Hopeatason lukudiplomitehtävät

Analyysitehtävä: arvioi lukemasi kirja

Tee analyysitehtävä jokaisesta lukemastasi kirjasta. Kirjoita lyhyt teksti, jossa kerrot kirjasta nämä asiat:

Kaunokirjallisuus

Kaunokirjallisuudeksi kutsutaan kaikkea fiktiivistä eli sepitettyä ja kuvitteellista kirjallisuutta, esimerkiksi romaaneja, novelleja, näytelmiä ja runoja. Kaunokirjallisuus on taiteen ja myös viihteen muoto.

Kirjoita:

- kirjan nimi ja ilmestymisajankohta
- kirjailijan esittely lyhyesti
- kirjan lajityyppi
- kuvaus kirjan miljööstä
- kirjan aiheen kuvaus (eli mistä kirja kertoo)
- kirjan juonen selostus lyhyesti
- kirjan tärkeimpien henkilöiden esittely
- mielipiteesi kirjasta: mitä pidit lukemastasi

Tietokirjallisuus

Tietokirjallisuus perustuu tosiasioihin, todellisiin tapahtumiin ja usein myös tutkittuun tietoon. Tietokirjallisuus voidaan jakaa seitsemään luokkaan: yleinen tietokirjallisuus, lasten ja nuorten tietokirjallisuus tutkimusteokset, hakuteokset, oppaat ja mielipidekirjallisuus.

[Tutustu tietokirjallisuuden lajeihin tämän linkin kautta: tietokirjallisuuden lajit](#)

Kerro tekstissäsi:

- kirjan nimi ja ilmestymisajankohta
- kirjailijan esittely lyhyesti
- kirjan aiheen kuvaus (eli mistä kirja kertoo)
- kirjan lajityyppi
- lyhyt tiivistelmä kirjan asiasisällöstä
- kirjan asiasisällön arviointi: kuinka luotettavaa, asiantuntevaa, puolueetonta ja ajantasaista tietoa kirja tarjoaa
- mielipiteesi kirjasta: mitä pidit lukemastasi

Luovat hopeatason tehtävät

Valitse neljä tehtävää.

- Keksi, mitä kirjan päähenkilölle kuuluu kymmenen vuoden kuluttua. Kuvaile, mistä asioista hän on luopunut ja mitä uutta hänen elämässään on tapahtunut. Kirjoita mukaan kohtaaminen yhden kirjan sivuhenkilön kanssa. Yhdistä tarinaan dialogia.
- Vaihda kirjasi päähenkilön tilalle Astrid Lindgrenin luoma Peppi Pitkätossu (sinun täytyy tuntea kirjailijan kertomus Peppi Pitkätossusta voidaksesi tehdä tehtävän). Millä tavalla tarinan kulku ja päähenkilön reagoititapa muuttuu? Luo esimerkkejä kirjan keskeisistä tapahtumista tai kirjoita patkka tekstiä, jossa päähenkilösi reagoi kuten Peppi.
- Kirjoita päähenkilöllesi oma "to do" -lista ja TOP 10 -biisilista. kerro miksi päädyit kyseisiin valintoihin.
- Luo kirjaan uusi sivuhenkilö. Kerro, millainen hän on ja millaiset suhteet hänellä on kirjan muihin henkilöihin. Missä ja milloin päähenkilö tutustuisi luomaasi sivuhenkilöön ensi kerran?
- Kirjoita päähenkilöstä ja kolmesta sivuhenkilöstä "Ystäväni"-kirjan sivut. Kerro sulkeiden sisällä, miksi henkilö mielestäsi vastaisi valitsemallasi tavalla. Perustiedot ja ulkonäön voit keksiä itse, mikäli kirjassa ei näitä kerrota.
- Huumori on vaikea laji. Huumoria on monenlaista, esimerkiksi pilailua, leikillisyyttä, ironiaa, satiiria, sarkasmia ja vaikkapa mustaa huumoria. Pyri löytämään kirjasta esimerkki kustakin huumorin lajista. Kirjoita kohtaus näkyviin ja tulkitse, mitä huumorin tyyppiä se ilmentää.
- Lajityyppien yhdistelemistä on harrastettu jo pitkään. Mikäli tunnistat kirjassa yhdistelevän kahta tai useampaa lajityyppiä, voit valita tämän tehtävän. Mitä lajityyppejä tunnistat? Kerro millaisia kyseiselle lajityypille ominaisia elementtejä

kirjastasi löytyy. Anna esimerkkejä.

- Kirjoita nekrologi eli muistokirjoitus yhdestä kirjan pää- tai sivuhenkilöstä.
- Poimi henkilöistä stereotyyppiset roolit (esimerkiksi sankari, konna, pelastaja, ratkaisija, auttaja). Millaisia tyyppillisiä piirteitä kirjailija on käyttänyt henkilökuvauksessa (ulkoasu, toiminta, kieli tms.)?
- Olet toimittaja, joka on tekemässä haastattelua jostakin kirjan henkilöstä. Kirjoita henkilökuva. Otsikoi lehtijuttusi. Liitä juttuun kuvia kuvateksteineen.
- Kirjoita kirjasta arvostelu. Sisällytä arvosteluusi faktat (kirjan nimi, laji ja ilmestymisvuosi). Muista arvostelun rakenne: johdanto, yleisarvio, esittely, poimintoja ja havaintoja yksityiskohdista, arviointia/mielipide, merkityksen pohdintaa tai vertailua vastaaviin teoksiin, kirjailijan aiempiin teoksiin tai mahdolliseen kirjasta tehtyyn elokuvaan. Jaksota tekstisi.
- Tee kirjasta traileri, maksimissaan muutaman minuutin mittainen video. Voit joko käyttää iMovien trailerisovellusta, jos käytettävissäsi on iPad, tai kuvata vapaamuotoisen videon valitsemaasi sovelluksella. Tekijänoikeusvapaata taustamusiikkia löydät esimerkiksi freeplaymusic.comista ja valokuvia kuvapankeista, esimerkiksi morguefile.com tai pixabay.com.
- Muuta jokin kirjan kohtaus runoksi tai räpiksi. Runo voi olla perinteinen (säkeet, säkeistöt, loppusoinnut) tai moderni (vapaamuotoinen tai kuvaruno). Keksi runolle nimi.
- Piirrä sarjakuva jostain teoksen tapahtumaketjusta. Ruutuja voi olla 5-8. Muista vaihtelevat kuvakoot ja -kulmat. Käytä sarjakuvan kieltä ja kerrontaa (erilaiset puhekuplat, teksti kuvan alle, tehosteäännet tms.). Liitä mukaan kirjan sivunumero, josta sarjakuvaksi muunnettu kohtaus löytyy tai selosta tilanne. Voit käyttää valitsemaasi sovellusta tai tehdä kaiken käsityönä.
- Tietokirja: Tee jotain oman alasi tietokirjan ohjeen mukaan (nikkaroi, askartele, leivo, meikkaa, kampa, neulo jne.). Dokumentoi asia videon tai valokuvien avulla.
- Kirjoissa asioita kuvataan eri aistien kautta. Huomioi kerronnassa kohtia, joissa käytetään hyväksi eri aisteja: näköä, kuuloa, tuntoa, hajua, makua ja puhetta. Entä miten tekstissä huomioidaan ns. ”kuudes aisti” (aavistus, intuitio, vaistonvarainen tietämys jostakin)? Pyri löytämään pari esimerkkiä kustakin kertomisen tavasta ja kerro mielipiteesi siitä, miten tapa kuvata asioita ja tapahtumia toimii kirjassa.

- Etsi erilaisia ympäristö- ja maisemakuvauksia ja pohdi, miten ne kirjan kerronnassa tukevat aina esiintyessään kyseistä juonen kohtaa.
- Kunkin kulttuurin normisto pitää sisällään joitakin tabuja (tabu viittaa kiellettyyn, kartettuun, myös uskonnolliseen, epäsoveliaaseen, vetoaa häveliäisyysyihin). Yhteisömme normisto pitää sisällään kirjoittamattomia sääntöjä siitä, miten asioista ja ilmiöistä puhutaan ja mistä asioista ja ilmiöistä ei ole soveliaasta puhua. Löysitkö kirjasta tällaisia aiheita? Rikkoiko teksti mielestäsi sosiaalisen normiston rajoja? Kerro, kuvaile ja anna esimerkkejä.
- Tee kollaasi kirjan päähenkilöstä ja hänen läheisistään. Voit käyttää valintasi mukaan erilaisia materiaaleja: lehtiä, liimaa, luonnonmateriaaleja, kirjaimia, kuvia, otsikoita, tekstinpätkiä, maaleja, värejä, symboleja jne. Vain oma luovuutesi on rajana. Etsi aineistoa kirjan tarinan hengessä ja rakenna henkilöahmot näkyviin mieltien, millaiset vaatteet, kengät, koti, suku, perhe, auto, koira, työhuone, sisustus jne. henkilöllä voisi olla.
- Vie tarina kaukaiseen tulevaisuuteen: Miten tarinan päähenkilö toimii tulevaisuuden yhteiskunnassa? Mitkä asiat ovat hänelle uusia ja tuntemattomia? Miten hän suoriutuu tilanteista? Kirjoita pätkä tarinaa.
- Etsi kirjan tekstistä esimerkki seuraavista aiheista: koulu, kielletty rakkaus, sairaus, hyvän ja pahan välinen taistelu tai ristiriita, isä ja/tai äiti, erilaisuus, naisen asema, huumori, urheilu, unelma, yhteisö, yksinäisyys, kuolema. Miten kyseisiä asioita on mielestäsi tekstissä käsitelty (avaa lukukokemustasi).
- Jos pidät piirtämisestä, tämä tehtävä on sinua varten: Piirrä kaikki kirjan päähenkilön asukokonaisuudet, joita hän käyttää kirjassa. Älä unohda asusteita ja koruja.
- Jos kirjasi on manga, voit tehdä tämän tehtävän. Lue manga ja katso mangan pohjalta tehty anime, Vertaile tekstin ja animaatiokerronnan suhdetta toisiinsa: Miten pitkä tekstiosuus mangasarjasta tarvitaan yhden animejakson kuvaamiseen? Miten kerronta ja kohtaukset ovat yhteneväisiä? Millaisia eroja mangan ja animen kerronta- ja kuvaamistavoissa huomaat? Avaa myös luku- ja katselukokemustasi.
- Lähde tutkimaan lähemmin teoksen tekijää. Selvitä perustiedot kirjailijasta (syntymäaika ja -paikka, koulutus, julkaisut, elämän tärkeät tapahtumat, mahdolliset palkinnot, luottamustehtävät jne.). Etsi tämän jälkeen tietoa kirjailijan uraan liittyen: haastattelut, julkiset esiintymiset yms.
- Aloita kirjoittamalla lukupäiväkirjaan odotuksiasi ennen kuin aloitat lukemisen. Kirjoita sitten ensivaikutelmiasi ensimmäisen luvun tai luettuasi osan kirjan alusta. Kun olet lukenut koko kirjan, kirjoita vielä pohdiskelleva teksti lukukokemuksestasi. Pyri kertomaan, mitä ajatuksia, kysymyksiä, muistoja ja

ideoita kirja sinussa herätti.

- Kirjoita huolestunut kirje päähenkilön äidille, isälle tai isovanhemmille. Kerro kirjeessä päähenkilön vaikeasta elämäntilanteesta ja erityisesti niistä asioista, joista olet huolissasi. Pyydä myös apua (henkistä ja konkreettista) päähenkilölle.
- Muuta itse kirjan jokin selkeästi käänteentekevä kohta (etsi jokin kohta kirjan keskivaiheilta). Kerro sitten, miten tämä muutos vaikuttaa kirjan henkilöiden elämään, ratkaisuihin, päätöksiin ja ehkäpä koko loppuratkaisuun.
- Keksi ja kirjoita, mitä kolmelle kirjan sivuhenkilöistä kuuluu kymmenen vuoden kuluttua. Esittele päähenkilö ikään kuin sivuhenkilönä heidän elämässään (eli sisällytät päähenkilön mukaan tekstiin).
- Kirjoita menneisyys jollekin lukemasi kirjan henkilölle. Aloita lapsuudesta ja jatka kirjan tapahtumiin asti.
- Keksi ja kirjoita kirjalle jatko-osa. kirjoita ensimmäinen luku valmiiksi ja kerro lopuksi, mitä jatko-osassa tapahtuu.
- Kirjoita yksi säkeistö lisää valitsemaasi runoon. Pyri löytämään runoilijan käyttämä kieli ja jatka runoa samalla tyyllillä.
- Kirjoita uutinen jostain kirjan tärkeimmästä tapahtumasta. Kirjoita sen jälkeen samasta tapahtumasta kolumni, tiedote ja mielipidekirjoitus.
- Kirjoita kirjan päähenkilön nimissä tunnustus. Minkä rikoksen kirjan päähenkilö on tehnyt? Miksi hän katuu sitä nyt? Miksi hän on salannut asian? Mitä tunnustukselle ja päähenkilölle tapahtuu tämän jälkeen?
- Vertaile lukemaasi kirjaa toiseen saman kirjailijan teokseen. Mitä huomioita teit? Pyri huomioimaan ainakin kieli, aikakausi, kerronnan tapa, juonen rakenne, kertojanäkökulma jne.
- Etsi kaksi täysin erilaista runoa, jotka mielestäsi käsittelevät samaa asiaa. kerro, miten runot sinulle aukeavat. Pyri tulkitsemaan runon sanomaa, eli sitä, mitä uskot runoilijan haluavan sinulle kertoa.

Kultatason lukudiplomitehtävät

Analyysitehtävä: arvioi ja analysoi lukemasi kirja

Tee analyysitehtävä jokaisesta lukemastasi kirjasta. Kirjoita lyhyt teksti, jossa kerrot kirjasta nämä asiat:

Kaunokirjallisuus

Kaunokirjallisuudeksi kutsutaan kaikkea fiktiivistä eli sepitettyä ja kuvitteellista kirjallisuutta, esimerkiksi romaaneja, novelleja, näytelmiä ja runoja. Kaunokirjallisuus on taiteen ja myös viihteen muoto.

Kirjoita:

- kirjan nimi ja ilmestymisajankohta
- kirjailijan esittely lyhyesti
- kirjan lajityyppi
- kuvaus kirjan miljööstä
- kirjan aiheen kuvaus (eli mistä kirja kertoo)
- kirjan juonen selostus lyhyesti (etsi juonesta erilaisia vaiheita ja nimeä ne)
- kirjan tärkeimpien henkilöiden esittely (myös kuvaus henkilöiden ominaisuuksista, kyvyistä ja ulkoisesta olemuksesta)
- kirjan teeman kuvaus (mitä kirja pyrkii sanomaan ihmisistä, elämästä tai maailmasta yleensä)
- mielipiteesi kirjasta: mitä pidit lukemastasi (pyri perusteelliseen pohdintaan, jossa käytät kirjallisuuden käsitteitä).

Tietokirjallisuus

Tietokirjallisuus perustuu tosiasioihin, todellisiin tapahtumiin ja usein myös tutkittuun tietoon. Tietokirjallisuus voidaan jakaa seitsemään luokkaan: yleinen tietokirjallisuus, lasten ja nuorten tietokirjallisuus tutkimusteokset, hakuteokset, oppaat ja mielipidekirjallisuus.

[Tutustu tietokirjallisuuden lajeihin tämän linkin kautta: tietokirjallisuuden lajit](#)

Kerro tekstissäsi:

- kirjan nimi ja ilmestymisajankohta
- kirjailijan esittely lyhyesti
- kirjan aiheen kuvaus (eli mistä kirja kertoo)
- kirjan lajityyppi
- lyhyt tiivistelmä kirjan asiasisällöstä
- kirjan asiasisällön arviointi: kuinka luotettavaa, asiantuntevaa, puolueetonta ja ajantasaista tietoa kirja tarjoaa
- Ottaako kirja kantaa käsiteltävään asiaan? Mitä käsiteltävästä aiheesta halutaan sanoa?
- Arvioi kirjan kohdeyleisöä: millaisille lukijoille kirja sopii ja miksi?
- mielipiteesi kirjasta: mitä pidit lukemastasi (pyri perusteelliseen pohdintaan, jossa käytät kirjallisuuden käsitteitä).

Luovat kultatason tehtävät

Valitse viisi tehtävää.

- Kirjoita tarina sadun muotoon. Käytä hyväksesi perinteistä sadun vastakkainasettelua (hyvä / paha). suunnittele sadun juoni ja kirjoita tarina valmiiksi. Mieti lisäksi, mikä on sadun kohderyhmäsi ikä (perustelee). Voit myös halutessasi kuvittaa sadun.
- Pohdi kirjan tapahtumia yhteiskuntakriittisesti: Millaisia ovat kirjan sukupuoliroolit? Millaisia erilaisia rooleja miehille, naisille, lapsille, vanhuksille ym. ryhmille on kirjassa tarjolla? Millaisia perhemalleja kirjasta löydät ja millaisia ovat yhteisöjen ja yhteiskunnan normit?
- Huomaatko kirjan tapahtumissa jotain ajalle tyypillistä tai rajoja rikkovaa? Onko kirjan henkilöillä vallankumouksellisia, sopimattomia, yhteisön tai kulttuurin normeja ylittäviä ajatuksia, sanoja tai tekoja. Pohdi asioita monipuolisesti oman kulttuurimme näkökulmasta, mutta myös maailmanlaajuisesti. Anna esimerkkejä.
- Valitse kolme runoa lukemastasi runoteoksesta ja analysoi niitä niin tarkasti kuin osaat: Kuka on runon minä? Onko runo kertova vai kuvaava? Mikä on runon aihe/miljöö/teema? Onko kyseessä perinteinen vai moderni runo? Onko kyseessä kuvaruno? Millaisia vertauskuvia runossa on? Mikä runossa puhuttelee/koskettaa/herättää ajatuksia/on erityistä? Poimi esimerkkejä mm. kuvailmauksista ja -kielestä, riittelystä tai säejaosta.
- Tee kirjalle soundtrack. Voit toteuttaa sen valintasi mukaan esimerkiksi biisilistana, Spotifyssa tai Youtubessa. Perustelee, miksi valitsit kyseiset biisit ja kuinka ne kuvastavat kirjan tunnelmia. Kirjoita yhtenäinen teksti.
- Kenestä kirjan henkilöstä pidit eniten? Entä kenestä kirjan henkilöstä et pitänyt tai pidit vähiten? Pohdi ja analysoi: Millaisiin pää- tai sivuhenkilön luonteenpiirteisiin, olemuksen piirteisiin, tekoihin ajatuksiin, tavoitteisiin ja arvoihin tunteesi liittyvät. Tee samalla tutkimusmatka itseesi ja mieti, miksi koet näin.
- Pohdi kirjasi teemaa syvällisesti. analysoi, mikä on aiheen ja teeman ero. Millaisia erilaisia viestejä kirja pyrkii välittämään? Millaisia voisivat olla kirjan pohjalta laaditut elämänohjeet? Entä aforismit? voisiko päähenkilöllä olla jokin motto tai hokema? Kirjoita muutamia ja perustelee ajatuksesi.
- Novellit voidaan jakaa esimerkiksi kolmeen ryhmään: klassisiin juoninovelletteihin, tsehovilaisiin sekä postmoderneihin novelleihin. Pohdi ja perustelee, mihin ryhmään novellisi kuuluu. Kerro perustelussasi myös esimerkkejä novellin tapahtumista ja juonenkuljetuksesta.

- Perusta julkinen tai yksityinen kirjallisuusblogi, jossa kerrot kirjallisuusdiplomin suorittamisesta ja lukemistasi kirjoista. Keksi blogille hyvä nimi ja suunnittele sille tyylikäs ulkoasu.
- Valitse kirjasta jokin ristiriitainen henkilöahmo (esimerkiksi joku, jolla on sekä hyviki että huonoiki mieltämiäsi ominaisuuksia, tavoitteita tai käyttäytymisen tapoja). Mieti miten valitsemasi henkilöahmo voisi pukeutua. Mene sitten kirpputorille tai kierrätyskeskukseen ja etsi henkilölle asukokonaisuus, joka kuvastaa hänen persoonaansa ja ehkä myös sen ristiriitaisuutta. Kuvaa asun osat, liitä ne tehtävään ja perustele valintasi.
- Tutki teoksessa käytettyä kieltä. Pohdi, millaista kieltä teoksessa käytettiin (kirjakieli, puhekieli, yleiskieli, slang, murteet jne.). Millaisia henkilöitä kirjassa oli ja miten he suhteutuivat käyttämäänsä kieleen? Oliko henkilöiden välillä eroja käytetyssä kielessä (Millaisia? Mistä arvioit tämän johtuvan?).
- Keksi ja kirjoita haastattelukysymyksiä kirjailijalle. Kysy kirjailijalta, voitko haastatella häntä oikeasti, tai haluaisiko kirjailija vastata kysymyksiisi esimerkiksi sähköpostin välityksellä. Liitä kirjailijan mahdollinen vastaus ja oma viestisi mukaan tehtävään.
- Siirrä kirjan tarina noin sadan vuoden päähän. Tee vielä toinen teksti, jossa siirrät tarinan sata vuotta ajassa taakse päin. Kirjoita valmiit tekstituotokset molemmista aikakausista. Kerro vielä lopuksi, mitä kaikkea tarinassa tulee ottaa huomioon, kun siirrytään ajassa eteen tai taakse päin.

Muita tehtäviä

Helppolukuisten kirjojen luovia tehtäviä

- Esittele kirjan henkilöt. Kerro heistä lyhyesti. Kerro miten henkilöt liittyvät kirjan tapahtumiin.
- Kuka kirjan henkilö haluaisit olla? Miksi valitsit hänet? Kerro henkilöstä lyhyesti. Piirrä hänestä kuva.
- Piirrä kartta kirjan tärkeistä tapahtumapaikoista. Kerro niistä lyhyesti ja kerro, mitä niissä tapahtui.
- Kerro lyhyesti: Mistä aiheesta kirja kertoo? Mitä kirjassa tapahtui? Mistä tarina alkaa? Kuinka kirja loppuu?
- Keksi kirjalle uusi loppu. Kerro esimerkiksi, mitä päähenkilölle tapahtuu tulevaisuudessa.

- Kerro, millaisia ongelmia ja haasteita kirjan henkilöt kohtaavat. Miten he ratkaisevat ne?
- Esittele kirja lyhyesti ja kerro, miksi kirja kannattaa lukea. Kenelle suosittelisit kirjaa? Miksi?
- Piirrä yhdestä kirjan tapahtumasta sarjakuva.
- Tee kirjaan kansikuva ja kuvituskuvia, esimerkiksi kirjan alusta ja lopusta.
- Tee esittely kirjan kirjoittajasta. Kirjoita omin sanoin. Älä kopioi suoraan.
- Kirjoita kirje teoksen kirjoittajalle. Voit kysyä esimerkiksi kirjan henkilöistä ja heidän ongelmistaan, kirjan juonesta sekä tapahtumapaikoista. Mitä haluaisit tietää kirjailijasta itsestään?
- Tietokirja: Mitä uutta opit? Mikä jäi mieleen ja mikä kiinnosti eniten?
- Tee kirjan henkilöistä ja tapahtumista ajatuskartta. Keksi mahdollisimman paljon sanoja. Piirrä tai kirjoita tai käytä jotain sovellusta (kuten tägipilvi).

Oman alan tietokirjoihin sopivia luovia tehtäviä

- Kerro, mikä asia kirjassa vaikutti mielenkiintoiselta. Mitä uutta opit kirjasta? Valitse yksi asia, jonka opit lukemalla kirjan.
- Missä tilanteissa kirjan tiedoista voi olla hyötyä?
- Etsi kirjasta sellaisia käsitteitä ja sanoja, jotka olivat sinulle vieraita tai epäselviä. Etsi tietoa ja kerro tehtävässä niiden merkitys.
- Tutustu teoksen sisällysluetteloon. Kuvaile, miten tiedot on kirjaan järjestetty. Miten hakemisto auttaa sinua kirjan käytössä?
- Esittele jokin mielenkiintoinen kohta kirjasta. Muuttuiko käsityksesi asiasta? (Miten?)
- Tee ennustus, mitä kirjan käsittelemästä aiheesta saadaan tulevaisuudessa selville.
- Tietokirjankaan tietoon ei pidä suhtautua kritiikittömästi. Valitse kirjasta muutama sellainen asia, jonka kohdalla mietit, pitääkö se oikeasti paikkansa. Etsi sen jälkeen tietoa verkosta ja kerro, löysitkö vahvistuksen tiedolle vai (lisää) ristiriitaista tietoa.

- Tee kirjasta tietokilpailukysymyksiä (vähintään 25 kpl). Etsi myös oikeat vastaukset kysymyksiin.
- Valitse kirjasta jokin luku tai yksityiskohta ja tee siitä ajatuskartta. Kirjoita luvun sisällöstä tarkentavia kysymyksiä kirjailijalle.
- Etsi kirjasta jokin kohta, josta haluat kirjoittaa keksityn vastaväitteen. Perustele vastaväite etsimällä väitteellesi pohjaa erilaisista lähteistä. Pyri löytämään erilaisia perusteluista (esim. asian yleisyys, vertautuminen toisiin asioihin, tutkimusten tuottama tieto jne.) Kirjaa lähteet esiin tehtävässasi.
- Vertaa lukemasi tietokirjan sisältöä jonkin oman alan oppikirjasi sisältöön: mitä eroja ja yhtäläisyyksiä löydät?
- Tietokirja: Tee jotain oman alasi tietokirjan ohjeen mukaan (nikkaroi, askartele, leivo, meikkaa, kampa, neulo jne.). Dokumentoi asia videon tai valokuvien avulla.